

ND: DEDIŠČINA NAŠEGA KRAJA - 9. razred
LOKALNA ZGODOVINA – UČENJE Z ODKRIVANJEM

KULTURNA DEDIŠČINA so sledi o ljudeh, njihovi kulturi in zgodovini, ki imajo izjemno vrednost za posamezen narod. Vse, kar tu posebej izstopa, ima naziv **kulturni spomenik**.

DEDIŠČINA so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih opredeljujemo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, prepričanj, znanj in tradicij.

Deli se na **materialno** (snovno) in **živo** (nesnovno) dediščino. Materialno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina.

Kaj spada h kulturni dediščini? Stavbe (stara meščanska vila z vrtom), grajske ruševine, zbirka strojev iz nekdanje usnjarne, zbirka starih razglednic Šoštanja, otroške izštevance, stari filmi, tradicionalni pustni karneval ...

Zgodovina je zapis spomina, zapis na papir. Zgodovina nekega mesta in njegovega obrobja pa je **mikro zgodovina**, saj so v ospredju posamezni ljudje, vsakodnevni utrip mesta/kraja, vsakdanje življenje ... Ob preučevanju zgodovine se srečamo tudi z ljudmi, ki so prinesli spremembe v mestni vsakdan in so se tako ali drugače zapisali v zgodovino mesta, mnogi tudi širše.

V uvodu si prebral/- a, ponovila/-a, kakšen je pomen besede DEDIŠČINA in boš, upam, ob današnjem naravoslovnem dnevu še поблиže spoznal/-a Občino Šoštanj in kraj, v katerem živiš.

Učenje z odkrivanjem je posebna metoda učenja, ki je primerna za preučevanje domačega kraja. Dnevi, ko smo zaradi trenutnih razmer v državi pri gibanju omejeni - le do meja svoje občine, so prav primerni za raziskovanje. Odgovarjal/-a boš na vprašanja, ki se nanašajo na različne vire ali pa si boš sam/-a zastavljal/ -a vprašanja, ki ti bodo pomagala pri reševanju nalog.

Naj te raziskovanje domačega kraja bogati in spodbuja. Veliko zadovoljstva in uspehov pri odkrivanju lokalne zgodovine ti želim

učiteljica Sabina Žnidar

Danes boš spoznal/-a kulturno dediščino Šoštanja in okolice.

Cilji:

- Poznati pomen kulturnega središča Šoštanja, nekdanj upravnega in gospodarskega središča Šaleške doline.
- Spoznavanje kulturne dediščine ob ogledu slikovnega in filmskega gradiva ter prebiranju različnih virov.
- Poznati pomen Spominskega parka pred OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.
- Razviti občutek odgovornosti do kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, se navajati na pozitivno vrednotenje kulturne dediščine in na aktivno vlogo v družbi.
- Pridobivati znanje, razumevanje, vrednote in spretnosti za varovanje okolja ter razvijati zavest o lokalni, krajevni, pokrajinski ... identiteti in pripadnosti.
- Nadgradnja: učenec/-ka samostojno opravi dodatno nalogo (izbere eno od ponujenih možnosti).

NAVODILA ZA DELO

Najprej pozorno preberi vsa navodila in si naredi načrt.

- Oglej si slikovno gradivo in preberi besedilo na povezavi.

[100 let mesta Šoštanj - razglednice iz časov, ko je Šoštanj dobil mestne pravice](#)

Kaj opaziš? Se je podoba Šoštanja skozi čas spremenila?

Prav gotovo imaš v domači knjižnici kakšno knjigo iz zgodovine Šoštanja (*Zgodovina Šoštanja; Pozdrav iz Šoštanja – Mesto na starih razglednicah; Hrani jih za spomin, če me več kdaj nazaj ne bo; Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku ...*).

VIRI (v pomoč):

Knjižica [Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku](#)

Brošura [100 let mesta Šoštanj](#)

[100 let mesta Šoštanj - razglednice iz časov, ko je Šoštanj dobil mestne pravice](#)

[Spominski park](#)

[Zakaj so bili pomembni Šoštanjčani 19. in 20. stoletja v spominskem parku](#)

<https://youtu.be/w8P363xJTP8> Kip Marije v Šoštanju (2017), Dokumentarni film

https://youtu.be/Vv8EgjH_tb4 Mestna ura v Šoštanju (2018), Dokumentarni film

<https://youtu.be/30FJlh43LXM> BASIST in njegova zgodba o potopljeni vasi

<https://youtu.be/jSIHS3-12AI> Portretni dokumentarni film o kovaču Ivanu Šolnu iz Šoštanja

NALOGO OBLIKUJ V OBLIKI REFERATA (naslovnica, uvod, jedro, zaključek, uporabljeni viri in literatura, najmanj ena slika – lahko narišeš).

DELO NAJ BO IZVIRNO – TVOJE.

ČAS ZA ODDAJO NALOGE IMAŠ DO TORKA, 5. 5. 2020, DO 15. URE.

POŠLJI PO E-POŠTI NA NASLOV: znidar.sabina@gmail.com.

NALOGE BOM OVREDNOTILA.

POTEK DELA

1. Razloži pomen (izvor) besede ŠOŠTANJ, nariši GRB in ga ob sliki tudi opiši.
2. Oglej si dokumentarni film na povezavi spodaj in zapiši, kako se je skozi zgodovino spreminjalo središče mesta - Trg bratov Mravljakov.

<https://youtu.be/LIWAQxsSikY> ZAPISANO V LEPI KAMEN Šoštanjski Trg bratov Mravljakov včeraj, danes, jutri)

POZOR:

- a) V opis/zapis vključi odgovore na naslednja vprašanja:

Kje je nastal trg? Kako se je spreminjal? S katerimi dejavnostmi so se ukvarjali takratni prebivalci, kakšne so bile takrat stavbe in kakšnemu namenu so služile?

Kdaj je Šoštanj pridobil trške pravice in kaj so bili razlogi za podelitev tega naziva?

Kdaj je Šoštanj pridobil mestne pravice in kaj so bili razlogi za podelitev tega naziva?

S kakšnim namenom je bil na Glavnem trgu (Trgu bratov Mravljakov) postavljen kip Marije Rožnovenske? Se je mesto prvotne postavitve kipa spremenilo?

Navedi različna poimenovanja "Glavnega trga" skozi zgodovino. Kdaj se preimenuje v "Trg bratov Mravljakov"?

Pojasni, kaj je "AMTSHAUS"?

Kje se na nekdanjem Glavnem trgu (danes Trgu bratov Mravljakov) nahaja:

- a) Stari magistrat,
- b) nekdanji glavni vhod v tovarno usnja,
- c) meščanska hiša na trgu (opiši)?

Kdaj se pojavijo prvi sledovi modernizacije (npr. elektrika)?

Katerega leta je Šoštanj dobil svoj prvi javni vodovod in kdo je bil zanj najbolj zaslužen?

Kdaj so prvič poimenovali ulice in trge? Kakšna je podoba trga danes?

- b) S pomočjo dokumentarnega filma, ob razlagi posameznih hišnih števil, kaj je posamezna zgradba predstavljala v preteklosti in kaj je tam danes, nariši tabelo in jo izpolni (NEKOČ – DANES). Primerjavo "nekoč – danes" lahko narediš tudi opisno, brez tabele.

3. SPOMINSKI PARK PRED ŠOLO

Si se kdaj vprašal/-a, zakaj so pred šolo postavljeni posamezni doprni kipi? Zakaj ravno ti možje? In zakaj ni poleg niti ene ženske?

V spominskem parku pred OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj je predstavljen izbor šoštanjskih meščanov, ki so bili posebni, nadpovprečni, voditelji, vizionarji ... in so se prav posebej zapisali v zgodovinski spomin našega mesta. Med izbranimi so pisatelji, pesniki, gospodarstveniki, revolucionarji ...

V tem delu boš raziskal/-a in zapisal/-a, kdo so pomembni Šoštanjčani, ki krasijo *Spominski park* pred našo šolo.

- a) Najprej ugotovi, kdo so ti možje (ime in priimek); jih je sedem.
- b) Na kratko predstavi vsakega posebej. Sledi letnicam rojstva, od najstarejšega k najmlajšemu. V opisu naj bo zajeto področje njegovega delovanja ter pomen za Šoštanj in okolico, pa tudi širši slovenski prostor.

Pomagaš si lahko z naslednjimi opisi.

..... in še tvoj, lasten prispevek

V SPOMIN NA DOMAČI KRAJ

*"Od zibelke do groba
naj bode dom ti ljub in drag.
Vse naj te spominja
na tvoj domači prag!"*

4. NALOGA

Čaka te še ena naloga. Izmed ponujenih možnosti izberi tisto, ki ti je najbolj zanimiva, imaš gradivo, te zanima ...

IZBIRAŠ LAHKO MED NASLEDNJI MI MOŽNOSTMI (izberi samo eno):

1.

Stare starše (babico ali dedka) intervjuvaj na katerokoli tematiko iz domačega kraja. Navedi življenjepisne podatke o intervjuvancu in njegove prve spomine na tematiko. Postavi mu vsaj tri vprašanja in njegove odgovore dobesedno napiši. Na koncu navedi še njegove zaključne misli in intervju kratko povzemi.

2. Izdelaj razglednico iz več sličic oz. fotografij. Razglednica naj predstavlja domači kraj nekoč in danes. Zraven naj bo na dodatnem listu tudi razlaga razglednice – kaj predstavlja.

3. Zberi šege ali navade o domačem kraju in vsaj tri predstavi. Opise vpiši v preglednico in priloži kakšno sliko ali nariši sam/-a.

4. Preuči zgodovino domačega kraja. Izpiši najvažnejše dogodke in jih kronološko uredi. S pomočjo zgodovinske literature, ustnega izročila in intervjujev opiši zgodovinski razvoj domače pokrajine in naselja. Pri tem si lahko pomagaš s Krajevnim leksikonom, Turističnim vodnikom, svetovnim spletom, s krajevnim zbornikom in časopisom ... Navedi vire za uporabljeno gradivo.

5. V vsakdanjem življenju komaj opazimo, kako hitro se spreminja pokrajina, ljudje, zgradbe, moda, življenje ... Po starih družinskih albumih poišči fotografije, ki prikazujejo tvojo domačo pokrajino, zgradbe Starše ali stare starše povprašaj o njih. Izdelaj album domače pokrajine ali kar si si izbral na starih fotografijah. Vsaka fotografija naj bo prilepljena na svoj list formata A4, pod njo pa naj bo čim več podatkov: podroben opis, kaj je na fotografiji, kdo jo je posnel in kdaj. Temu naj sledi stran s sodobno fotografijo, ki jo posnameš z istega stojišča (gledišča), kot je bila posneta stara fotografija. Pod novo naj bodo enaki podatki in opis sprememb, ki jih je pokrajina doživela v obdobju med obema posnetkoma. Zapiši ugotovitve o spremembah, do katerih si prišel/-la s primerjavo starih in novih fotografij.

Ker ste devetošolci vešči pisanja, ustvarjalni, se lahko namesto zgoraj ponujenih možnosti, kdor želi in to rad počne:

- preizkusi v pisanju in napiše *pismo vojaka domačim s fronte*,
- pripravi gradivo za televizijsko dokumentarno oddajo ali poročila na temo našega dneva dejavnosti,
- oblikuje zloženko ali brošuro,
- izdela album ...